

TARTU ÜLIKOOLI VILJANDI KULTUURIAKADEEMIA

Muusika õppekava

koolimuusika eriala

Mariah-Theresa Turbel

EMAKEELE VÕLU

Loov-praktilise lõputöö kirjalik osa

Juhendaja: Hedi-Kai Pai, MA

Kaitsmisele lubatud.....

Viljandi 2021

SISUKORD

SISSEJUHATUS.....	3
1. ÕPIKOGEMUSTE KIRJELDUS JA ANALÜÜS	4
2. PROTSSESS	7
2.1. Muuvi Stúdio lauluringi tutvustus ja ettevalmistuse kirjeldus.....	7
2.2. Videokontserdi kontseptsioon ja ettevalmistuse kirjeldus	10
2.3. Repertuaarivalik ja analüüs.....	12
2.3.1. “Muusa”.....	14
2.3.2. “Laul Timmle”.....	14
2.3.3. “Leib jahtub”	15
2.3.4. “Süte peal sulanud jää”	16
2.3.5. “Palve”	16
2.3.6. “Unemetsades”	17
2.3.7. “Rahu”	17
2.3.8. “Sõpradele”	17
2.3.9. “Sinu hääl”	18
3. REFLEKSIOON	19
KOKKUVÕTE.....	21
KASUTATUD ALLIKAD.....	22
LISAD	24
Lisa 1. Blankett lapsevanematele õpilaste filmimise loa taotlemiseks.....	24
Lisa 2. Sven Lõhmus “Muusa” noot.....	25
Lisa 3. Tõnis Mägi “Laul Timmle” noot.....	27
Lisa 4. Andres Valkonen “Leib jahtub” noot	33
Lisa 5. Ott Lepland “Süte peal sulanud jää” sõnad akordimärkidega	34
Lisa 6. Tõnis Mägi “Palve” noot	34
Lisa 7. Rein Rannap “Unemetsades” noot.....	35
Lisa 8. Rein Rannap “Rahu” noot	41
Lisa 9. Mari Jürjens “Sõpradele” sõnad akordimärkidega	42
Lisa 10. Tõnis Mägi “Sinu hääl” noot	43
SUMMARY.....	45

SISSEJUHATUS

Käesoleva loov-praktilise lõputöö kirjalik osa põhineb Muuvi Stuudio lauluringi 16. mail toimunud kevadisel kontsertsalvestusel “Emakeele võlu”. Kontsertsalvestusel astusid üles seitse 4.-11. klassi lauluhuvilist, kes laulsid erinevate Eesti heliloojate laule. Olen huvilisi õpetanud 1-3 aastat ning kontserdi repertuaarivalik pärines suuresti viimasel poolaastal õpitust. Idee nendega oma lõputöö teha tekkis, kui sain tööpakkumise hakata laulu- ja hääleseade juhendajaks Muuvi Stuudios, mis asub minu kodukohas Abja-Paluoja.

Töö kirjalik osa koosneb sissejuhatusest, kahest peatükist ning kokkuvõttest. Esimeses osas annan ülevaate enda muusikahariduse taustast läbi õpi- ja töökogemuste kirjelduse. Teises peatükis räägin täpsemalt videokontserdi protsessist, Muuvi Studiost ning lauljate ettevalmistamisest kui ka kontserdi kontseptsioonist ja korraldamisest. Eraldi analüüsin ka repertuaari. Kolmas peatükk põhineb refleksioonil. Töö lõpus esitan kokkuvõtte nii eesti kui inglise keeles ning lisadest leiab kontserdil kõlanud lugude noodid.

1. ÕPIKOGEMUSTE KIRJELDUS JA ANALÜÜS

Olles juba lasteaiast saati esinenud nii solistina kui ka erinevates koosseisudes, oli ema veendunud, et võiksin muusikakooli minna. Ta on mulle alati rääkinud, et tema suureks sooviks oli õppida muusikat, aga piiratud võimaluste tõttu jäi see katki - nii käisingi justkui tema unistuste radu. Abja-Paluoja muusikakoolis õpetatavate instrumentide valikust tegin vastuvõtukatsed klaveriõppesse. Põhipilli õppejõuks sai Olev Raal, kes oli õpetajana äärmiselt toetav ja andekas. Õpingud läksid küll üsna konarlikult, kuna olin päris laisk ja kindlasti mitte õpetajate unistuste õpilane, aga lõpetades noorema astme, oli pool õpingutest läbitud ja otsustasin siiski jätkata. Alles 6. klassis sain aru, kui huvitav muusikamaailm tegelikult on ning nii lõpetasingi kiitusega. Pärast põhiastme läbimist õppisin veel kaks aastat muusikakoolis kitarril.

Käies viiendas klassis, loodi muusikakoolibänd nimega Murdlaine. Sealt saadud kogemused on olnud hinnalised. Läbi juhendajate Siirius Sikka, Endel Purju ja Ants Läätsse avanesid paljud esinemispakkumised. Viimane kontsert oli bändiga 10. klassis ning peale seda oleme kõik läinud oma rada.

Lisaks olen alates 1. klassist laulnud erinevates koorides - Abja mudilas-, laste- ja noortekooris, Eesti Lastekooris, Viljandi Gümnaasiumi noortekooris, Surju naiskooris Kirekeel ja TÜ VKA segakooris. Kahes viimasena mainitus avanes võimalus olla kontsertmeistri rollis ja koorijuhina sain käe soojaks ka segakoori ees. Aitäh, Aet Vill ja Pille Kährik, et selliseid võimalusi mulle pakkusite!

Ka vokaalansamblites olen kaasa löönud 5. klassist. Eredamalt on meeles 2016. aastal Viljandi Gümnaasiumi vokaalansambliga osalemine Viimsi Jazzpopfestil, kus saavutasime esikoha - aitäh kaaslauljatele ja äärmiselt kannatlikule juhendajale ja suurepärase seadete autorile Aare Külamale.

Aare Külamast sai ka alguse minu soololauljatee, sest enne 10. klassi polnud ma otseseselt enda häält avastanud ja pigem põhines hääle tekitamine koorilaulu kogemusele. Algas suur ning täiesti uus ja põnev aeg enda hääle tundmaõppimisel ja arendamisel. Nüüdseks olen ülikooli läbi laulmist õppinud ja uusi teadmisi saanud veel Hedi-Kai Pailt, Liina Saarelt ja Teet Kaurilt. Tänu neile olen avastanud enda hääles uusi ja huvitavaid külgi, aitäh!

Soov Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemiasse (edaspidi TÜ VKA) õppima tulla tuli juba 11. klassis, kuigi kahtlesin kahe eriala vahel, tegin katsed lõpuks ainult koolimuusika erialale, mille nüüd 2021. aasta kevadel lõpetan. Selleks, et sisseastumiskatsed TÜ VKA-sse hästi sooritada, läksin enda klaverimänguoskuseid värskendama Olev Raali juurde. Mõtetest on ikka läbi käinud, mis oleks saanud läbi teise eriala valimise või mujale õppima suundumisega, aga otsust ei kahetse ja kõik teed on veel valla.

Kultuuriakadeemias õppimine on kindlasti mind inimesena väga palju õpetanud, muutnud mind julgemaks ja arendanud mitmete erialaste oskuste ja teadmistega. Tegin kooli kõrvalt väga palju tööd, osaliselt ka erialast, mis võis veidi takistada ja nõrgendada õppetulemusi, aga tagasi mõeldes ei vahetaks ma saadud kogemusi millegi vastu. Õpingute ajal võetud aastane akadeemiline puhkus andis mulle juurde aega iseenda tundmaõppimiseks ja vabamalt õppeainetele keskendumiseks. Tutvusin tänu koolile inspireerivate õppejõududega, motiveerivate kaastudengitega ja ka paljuski iseendaga - saan nüüd oma tegemistes veel kindlam olla ja väärtustada ennast rohkem.

Kõrghariduse omandamise Viljandis võtab minu jaoks kokku üks üldine sõna - vaheldusrikkus. Üldained vaheldusid mitmekülgsede loengutega ja sai ennast mugavustsoonist täiesti välja tuua. Avanesid võimalused õppimaks erinevate rahvaste tantse, osaledes tantsumajades, olla kaasüliõpilaste ees õpetaja rollis ja teistes olukordades jällegi õpilase kui lapse rollis. Lisaks ka äärmiselt põnevad kaks aastat üliõpilasesinduses aitasid koolielu teisest küljest näha.

Ülikoolis õppides avanesid veel võimalused õppida bändis kasutatavaid instrumente mängima; kirjutada seadeid nii solistidele, vokaalansamblitele, bändidele kui kooridele, esineda solistina ja ka ennast samal ajal klaveril saates. Lisaks eelnevalt muusikakoolis õpitud pillidele sain tugevdada oma oskuseid ka väike-kandle, plokkflöödi, Orff-pillide, trummi ja (bass-)kitarrimängus. Eelkõige tugevnesid siiski teadmised põhipill klaveril - aitäh Jorma Toots ja Heili Kirsimäe ning klaveril spetsiifilisematest kõrvalainetest ka õppejõud

Themuri Sulamanidze, Marko Mägi ja Hedi-Kai Pai. Viis aastat on möödunud kui linnulennul, aga olen iga siinveedetud hetke eest tänulik.

Olen akadeemiast saadud oskusi erialaselt rakendanud juba kolm aastat Muuvi Stuudios ning sealsete õpilastega viisin läbi ka oma loov-praktilise lõputöö. Selles stuudios olen olnud eelkõige laulu- ja hääleseade õpetaja kui ka bändi ja vokaalansamblijuhendaja.

Koroonaepideemia tõttu jäid ära Abja naiskoori Õbeäidsme kontserdid ja sellega seoses ei saanud ma täita koori kontsertmeistrirolli ning katkes ka praktika muusikaõpetajana Krõllipesa lasteaia Mängupesa õppehoones.

2. PROTSESS

Selle peatüki alla kuuluvad tutvustus Muuvi Stuudio lauluringist ja kirjeldus ettevalmistusest, videokontserdi kontseptsioon ja ettevalmistumine ning ka repertuaari tutvustus.

2.1. Muuvi Stuudio lauluringi tutvustus ja ettevalmistuse kirjeldus

Muuvi Stuudio loodi 2018. aasta kevadel Abja-Paluoja, pakkumaks Mulgi valla noortele erinevaid võimalusi vaba aja veetmiseks (Järve 2020). Stuudios on tegutsenud nii muusika kui ka fotograafia ja filmindusega. (*Ibid*, 2020)

Minul õnnestus sellest osa saada läbi juhuste kokkulangemise ning sama aasta sügisest alustasin stuudios tööd õpetajana. 2018/19 hooajal juhendasin lauluõpilasi ning ülistusbändi, kahel edasisel hooajal ainult lauljaid. Kolme aasta jooksul olen kokku juhendanud üle kümne õppuri vanuses 8-18 ja andnud peale laulutundide ka trummi-, bassi-, elektrikitari-, kitarr- ja klaveritunde. Samuti olen Muuvi Stuudios töötades kirjutanud seadeid nii solistidele, duettidele, vokaalansamblile kui ka bändile.

Kolme hooaja sisse on jäänud mitmeid esinemisi järgnevatel valla üritusel: Abja lastekaitsepäev, Abja suvepäevad ning Abja ja Mõisaküla Kultuurimaja advendiüritused (Järve 2020).

Idee just solistidega oma lõputöö teha tuligi esimese aasta jooksul seal töötades - stuudios olid kõik võimalused olemas ning lapsed mõjusid väga inspireerivalt. Nii hakkasingi juba esimese aasta lõpus lauljatele vihjama, et soovin nendega oma lõputöö läbi viia.

Lauluringi tunnid toimuvad kord nädalas pühapäeviti ning igale õpilasele on individuaalselt eraldatud 45 minutit. Mugavaks laulmiseks on oluline pöörata rõhku sõnadele, emotsioonile ja keha valmisolekule (Baldy 2010). Ühendkuningriikide hääleseadja J. Williamsi (2013) väitel kuulub 45 minuti sisse keha äratav soojendus, hääleharjutused ning repertuaariga tegelemine, millest ei puudu ka teoreetiline pool. Olen sellisest tunni ülesehitusest ka ise lähtunud. Nooremate lauljate puhul arvestan, et väsitakse kiiremini ja nende tund peab seda enam olema mitmekülgsem ning hääleharjutused värvikamad ja lastepärasemad.

Lauluringis käivad õpilased nii teisest ja kolmandast astmest kui ka gümnaasiumist. Haridus- ja noorteameti (2014) järgi tuleb 4.-6. klassis käivate õpilaste puhul jälgida eelkõige kehahoidu ja hingamist ning kontrollida korrektset diktsiooni ja intonatsiooni. III kooliastme õpilastel saab rohkem rõhku pöörata juba stiilitunnetusele ja täpsemale hääle kontrollimisele. Gümnaasiumis tuleb mõelda kõigele eelmainitule ja hääle arendamisele läbi keerukama repertuaari. (*Ibid*, 2014)

Väga oluline on pöörata rõhku lapse vanuselistele erisustele ning selles tuleb ühe faktorina mängu lugude ulatus ehk diapason. Kuna õpetan ainult tüdrukuid, keskendun ainult nende hääleulatusetele.

Päts (1989, 2010, lk 28) on esile tõstnud H. Gutzmanni ulatuse laienemise läbi noodikirja:

Joonis 1. Laste hääleulatusete laienemine vastavalt vanusele. Seest värvitud noot vastab tüdrukutele.

Kenneth H. Philipsi (2014) õpetussõnade järgi jaguneb naishääl nelja järgnevasse

staadiumisse:

1. staadium - vanus 8-10; häälekvaliteet kerge; ulatus b-f2;
2. staadium - vanus 11-12; hääli õhurohke, tugev madal register; ulatus a-f2;
3. staadium - vanus 13-14; hääli kähedam, mugavad madalad noodid; ulatus a-g2.
4. staadium - vanus 14-15; õhulisus kaob, registrite vahetus mugavam, rikkalikum toon ja selgem ning tugevam hääli; ulatus a-a2. (*Ibid*, 2014)

Laulude õpetamiseks on erinevaid võimalusi. Maia Muldma (2007) jagab konkreetselt laulude õpetamise käigu neljaks: sissejuhatuslik pool, tervikpildi loomine, kinnistamine ning lõppviimistlus. Nii Muldma (2007, lk 351-354) kui ka Kadi Härma ja Anu Sepp (2014, lk 91-99) on toonud oma materjalides välja vähemalt neli erinevat meetodit lastele laulude õpetamiseks. Nendeks on õpetamised läbi...

- 1) kuulmise,
- 2) käemärkide,
- 3) rütmistatud astmenootide ning
- 4) noodipildi. (*Ibid*, 2014)

Laulude õpetamisel toetun nii enda kogemusele, mis on kasvanud läbi aastate kui ka teoreetilistest tundidest saadud teadmistele ning katsetanud läbi kõik eelmises lõigus mainitud meetodid. Repertuaari õpetamisel olen suuremas osas kasutanud õppejõud Hedi-Kai Pai jagatud materjali tööetappidest (2019), kus laulu õpetamine algab esmalt autorite tutvustamisega ja õpetajapoolse esitusnäitega. Seejärel töötatame teksti ja viisiga eraldi ning siis paneme mõlemad kokku. Järgnevalt hakkab loo aeglases tempos harjutamine ning sealt tulenevalt vaatame üle, et rõhud ja sõnaväited oleksid paigas, sealhulgas juba pööran rõhku diktsioonile ja artikulatsioonile. Väga oluline osa on ka fraasikujundus - mõnes loos võib tulla see loomulikult, kuid paljudes siiski on vaja sellele eraldi tähelepanu pöörata. Kui eelnevad etapid läbitud, jääbki üle lugu lihvida ja treenida esitustemposse ning siis saab loo selgekssaamisel teha tööd muusikalise terviku loomise ja vastavalt karakterile emotsionaalse lõppesitusega. (*Ibid*, 2019)

2.2. Videokontserdi kontseptsioon ja ettevalmistuse kirjeldus

Kontserdiks hakkasime Muuvi Stuudioga valmistuma alates 2020. aasta sügisest. Eesmärk oli esmalt leida lastele laulmiseks sobivad lood, et saaksime piisavalt varakult juba lauludega tutvuma hakata ning töö sisse juhatada. Enne oli siiski vaja valmistuda talviseks adventikontserdiks, mis koroonatõttu asendus salvestustega, nii et septembrist detsembrini käsitlesime eelkõige jõulurepertuaari. Jaanuari keskelt alustasime uuesti tööd ja valisime välja 2-3 lugu uueks poolaastaks, eelkõige keskendudes just antud lõputöö kontserdi lugudele.

Kui märtsist keelati ära huvitegevuse tundideks kokkusaamine, oli kontserdi edasiplaneerimine raskendatud, sest ka individuaalne töö lastega polnud lubatud. Pidime piirduma kaks kuud virtuaaltundidega, mis sujusid küll hästi, kuid polnud efektiivsuse mõttes samad. Ühega õpilastest pidimegi piirangute perioodiks töö pooleli jätma, sest pakkudes välja erinevaid võimalusi, polnud siiski lapse sõnul ükski variant sobilik.

Olles sügisel pidanud paar korda koroonapiirangute tõttu läbi viima endast/õpilastest tulenevalt virtuaaltunde, olin juba teadlik, kuidas video- ja helipilt paar sekundit viibivad. Seetõttu pidin reaalses klaveril saatmise osas midagi muud välja mõtlema, sest mängides lauluga samal ajal, ei kuuleks lauljat kas üldse või oleks heli nihkes. Juhuse tahtel sain täpselt õigel hetkel õppejõud T. Sulamanidzelt informatsiooni programmist *Bandlab*, kus tema sõnul saavad inimesed ühte ja sama faili muuta ja oma partii juurde salvestada. See programm hakkas mind väga huvitama ning nädal aega hiljem olidki mul nii saatepartiit kui ka lastele harjutamiseks vokaalpartiit salvestatud ning ideaalis said õpilased omakorda selle instrumentaalpõhjaga harjutada ja oma laulu peale salvestada.

Ootused õnnestumiseks olid kõrged, kuid reaalsuses see plaan õpilastele siiski nii lihtne polnud, sest tehes küll neile programmist arusaamiseks erinevaid õpetusvideoid, kujunes nende enda laulu pealesalvestamine siiski liialt keeruliseks ning seetõttu pidin järgmise meetodi välja mõtlema. Juhtus ka seda, et vahepeal kadusid minu loodud helisalvestused ära ja neid tagasi ei saanudki, sest õpilane oli vahepeal projekti uuendanud ja läbi selle mõne rea kogemata kustutanud. Lõpuks saidki virtuaaltunnid läbi viidud nii: soojaksvõimlemine, mitu sekundit viibivad hääleharjutused reaalses ning repertuaari harjutamisel panid lapsed

oma seadmetest saatemuusika käima ning sain neid samal ajal paremini kuulata ja nõuandeid jagada.

Koroonapandeemiast tingituna oli keeruline leida motivatsiooni kontserdi toimumise planeerimiseks, kuid olles ise pingutanud ja lapsed samuti, ei jäänud ettevalmistused katki. Esialgu pidi salvestamine toimuma 9. mail, mille jaoks tahtsin esmalt salvestada klaveripartiid eraldi sisse ja nii pakkuda lastele professionaalsemapoolset salvestusvõimalust. Selle jaoks tegin iseseisvalt mitmeid kuid tööd, avastades erinevaid salvestusprogramme ja tehnikaid, sest õpitavas erialas oli pearõhk mujale suunatud ja enda teadmised olid sellel teemal kesised. Siiski sain kiiresti aru, et üksinda oleks see olnud liiga suureks ülesandeks. Kui heli salvestamisega oleksin veel hakkama saanud, lisanduks veel ka aeganõudev heli- ja videopildi kokkumonteerimine. Lisaks oleks pidanud siis klaverisaate põhi olema õpilasele niivõrd peas, mis võinuks protsessist ära kaotada loomulikkuse ning salvestus jääks robotlik ja mitte nii emotsionaalne.

Olukorra muutumisel lükkus salvestamine hilisemaks ning muutsin oma seniseid plaane - salvestus toimus nagu päris kontserdil, kus esinemine üles lindistatakse. Kõik toimus reaalajas ehk saime omavahel õpilasega kontaktis olla, tunnetada üksteist ja vastavalt sellele muusikat luua. Sain aru, et kuigi ideaalis oleks eespool välja toodud variant õpilastele heaks kogemuseks, siis tegelikult oli peamine kontserdil keskenduda õpilaste laulunumbrite ja enda klaverisaadete õnnestumisele. Nii sain täielikult pühenduda õpilase saatmisele ja toetamisele ning vastupidi. Kontserdi võtsin üles videokaameraga ning monteerisin pärast esitused kava järgi kokku, kasutades *iMovie* platvormi. Sellele eelnes päev enne filmimist ruumi ümberpaigutamine ning olukorra läbimängimine ja balansi leidmine, et kõik kindlasti toimiks ja ei peaks hiljem aega kulutama, kui lapsed kohal olid.

Kontsertsalvestuse pikkuseks tuli 34 minutit, kus astusid üles seitse erinevat lauljat. Kontserdil kõlas kokku üheksa eestikeelset lugu ning sissejuhatuse tegin õpetajana ise, millele järgnes iga õpilase enesetutvustus ja nendepoolne lugude sissejuhatamine. Lastel lasin kodutööna veel välja mõelda, mis neile lauluringi juures meeldis ja mida nad enda ellu nendest tundidest kaasa võtavad.

2.3. Repertuaarivalik ja analüüs

Läbi aastate olen alati eelistanud pigem eestikeelset repertuaari, sest pean oma töös oluliseks õpilastele tutvustada just Eesti heliloojate loomingut. Muidugi oleme vanemate õpilastega laulnud ka ingliskeelseid lugusid, kuid suurem osa baseerub siiski emakeelel või eesti keelde tõlgitud lugudel (näiteks muusikalide). Läbi oma seminaritöö sain teisi lauluõpetajaid intervjuuerides teada, et ka nemad eelistavad Eesti muusikat.

Sobivat ja eakohast repertuaari on keeruline leida ja see tuli välja ka minu seminaritööst, milles uurisin läbi üleriigilise konkursi Solistica ja sealsete juhendajate, kust leitakse lastele laulmiseks sobivat materjali. Seminaritööst selgus, et väga palju lugusid leitakse arhiividest ning kursis peab olema nii uuemate kui vanemate noodiväljaannete ja heliülesvõtetega. Mul oli sügiseks kogunenud erinevaid ideid, kuid igaaastaseks kombeks on saanud raamatukogudest vaadata, millist uut noodimaterjali on lisandunud. Taasavastasin Tõnis Mägi noodiraamatu, kust leiab 45 autori lugu sõnade ja klaviiriga (Mägi 2010). Selle põhjal soovisingi esmalt teha lõputöö kontserdi, kuid kõik õpilased ei leidnud siiski Mägi repertuaarist kõnetavat laulu, niisiis laiendasin valikut üldisemaks. Kavas on Tõnis Mägilt kokku 4 lugu, tema noodiraamatust 3. Ülejäänud lood ja noodid on pärit erinevatest õpikutest ja kogudest ning mõni lugu on hoopis kuulumise järgi õpitud, mida õpilased ise laulda on soovinud.

Kava on koostatud toetudes õpilaste karakteritele, sobilikele helistikele ja muusikalisele tervikule. Pidasin silmas, et algus ja lõpp on kontserdi puhul olulised, niisiis panin esimesteks ja viimasteks kindlamad esitused ning keskele meeleoludelt mitmekesisemad. Helistike osas vaatasin, et järjest ei oleks mitu samas helistikus lugu, mis võiks kõrvale igavalt mõjuma hakata. Lisaks pidin arvestama mitu lugu laulvate lastega ja nii esitusi hajutama.

Väga olulisel kohal on ka klaveril lugude arranžeerimine. Saated kujunesid välja koostöös õpilastega ja täpsemalt katsetamise ja tunnetamisega, millel olulisel kohal on olnud just eelkõige laste karakter, nende kujutus loost. Alles siis räägin ja mängin neile ette enda variandi(d). Vanemaid õpilasi peab suunama pigem vähem kui nooremaid, sest neil on tavaliselt olnud juba endi pakutud lugudest mingi kujutus olemas, kuid olen saavutanud

õpilastega sellise kontakti, kus usaldame üksteist. Vahepeal on õpetajana tekkinud repertuaari harjutamisel sellised mõtted, et õpilased alguses vaatavad suurte silmadega, kuid olen alati andnud neile valiku, et katsetame ja kui ei meeldi, kohendame ja muudame ära. Lõpuks on nad siiski minu teada vähemalt alati rahule jäänud ja olnud väga avatud.

Õpetajana otsin alati õpilase soovide järgi esmalt lugudest noodistatud variante, sest olles harjunud ise noodist laulma, tunnen et võrreldes kuulmise järgi õppimisega on noodikiri täpsem ja lastele lihtsam – rütmid rütmideks, kuid igäüks näeb, kuhu poole noodipead liiguvad. Kui noodivarianti pole leidnud, olen mitmeid lugusid ka ise transkribeerinud või siiski harjutanud kuulmise järgi. Läbi selle olengi näinud, et kõige efektiivsemaks on osutunud siiski noodi järgi õppimine ja kinnistamine.

Kui noot või meetod olemas, jääbki edasise arranžearrangu kujundamine õpetaja ja õpilase vahele. Lauluringi juhendajana on mulle antud vabad käed ja mis saakski muusikuna veel parem kui loomevabadus olla!

Kontserdi filmisime terve päeva vältel - kuna kokkupuuteid peab vältima, planeerisin õpilaste vahele ruumide õhutamiseks pikemad pausid, mille ajal sain klipid arvutisse ümber salvestada ja esitusi analüüsida. Kes laulsid ühe loo, neile planeerisin 45 minutit ning kellel kaks laulu, neile ühe tunni. Plaan sisaldas võimlemist, lahtilaulmist, loo läbitegemist ja sissejuhatava teksti meenutamist. Esitusi filmides järgnes ideaalis loo tutvustamisele kohe terviklaul, kuid juhtus ka seda, et pidi neid siiski eraldi kokku monteerima, mis ei olnud lõppkokkuvõttes õnneks väga suur vaev. Eraldatud aja sisse mahtus kõigil mitu salvestamist ning lõpuks valisime koos õpilasega välja paremini õnnestunud variandi.

Järgnevalt kirjeldan kontserdikava järgi repertuaaris esinenud laule. Räägin lähemalt nii õpilastest, lugude autoritest kui ka erinevatest lauludele iseäralikest nüanssidest. Samuti tuleb juttu õpilasega koostööst ja individuaalsest laulude õpetamise protsessist.

2.3.1. “Muusa”

Lugu esitas 15-aastane Elyse, kellega oleme laulmist treeninud 3 aastat. “Muusa” viisi ja sõnade autor on Sven Lõhmus. Sven Lõhmus on muusikaprodutsent ja laulukirjutaja, kelle lood on tihti olnud Eurovisiooni eelvoorudes (Kaldoja 2017). Lisaks paljudele hittidele on Lõhmus koostööd teinud tuntud Eesti koosseisudega nagu Vanilla Ninja ja Urban Symphony ning musitseerinud ka ise mitmes bändis (*Ibid*, 2017).

Kontserdil esitatava lauluga puutusime kokku laulustuudios esimesel aastal, kui pakkusin välja erinevaid variante, mida laulda võiks. Nüüd võtsime laulu repertuaari tagasi, sest meenus, kui hea emotsiooniga ta 12-aastasena seda lugu laulis. Samuti on õpilane kasvanud, tema häälenähtus on arenenud ja tegimegi laulust uue versiooni. Loo esitushelistik on noodis e-moll, kuid viimasel hetkel muutsime ja transponeerisime loo d-molli, et lauljal oleks mugavam (Lisa 2). Lugu õppides võtsime esituse aluseks noodipildi. Videokontserdil saatsin Elyset klaveril. Taktimõõduks on 4/4, tempo umbes 100 ja diapason on a-a1.

2.3.2. “Laul Timmile”

Tõnis Mägi lugu “Laul Timmile” esitas 11-aastane muusikakooli taustaga Altaia, kellega laulame kolmandat hooaega järjest. Loo sõnade autoriks on Andres Noormets ja viisi on loonud Tõnis Mägi.

Tõnis Mägi on muusik ja helilooja, kes on kaasa teinud nii filmides kui etendustes (Jõgi 2019). Mägi pole kunagi õppinud komponeerimist ega noodikirjs, kuid koos tütre abiga sai kokku pandud autori noodiraamat (Mägi 2010). Siiski on tema looming eestlastele väga hingelähedane, mis kõlab alati laulupidudel. *MusicBrainz* (2018) kirjeldab teda kui laulja, kitarristi, helilooja ja näitlejana, kes on Eesti rokimaastiku üks hinnatumatest muusikutest.

Laulu “Laul Timmile” õpilane varem ei teadnud, aga kuulates erinevaid versioone *Youtube*’ist ja lugedes loo teksti, hakkas talle see kohe meeldima. Mõtestasime loo lahti just klassikalisele olukorrale – mitte surmale, vaid just eluperioodidele, milles on kaasatud erinevad inimesed, iga jaoks oma aeg ja koht. Näiteks mõned sõbrad kujunevad välja

lasteaias, teised aga koolis või huviringides, kuid eluga edasi minnes ei pruugigi kõik lõpuni kaasa tulla, vaid jääbki nendest ilus mälestus.

Klaviir on originaalis D-duuris, kuid esitusele tuli lugu C-duurist, et noorel lauljal mugavam oleks, sest meloodia on keerukas just hüpete tõttu. Taktimõõt on 4/4 ja tempo on 130. Diapasoon on g-c2 – sellele vanusele ulatuselt väga lai, kuid olles õpetanud teda mitu aastat, tean tema võimeid. Laulu saatsin klaveril ning toetusin Tõnis Mägi klaviirile (2010) (Lisa 3), kuid arranžeerisin loo nii, et õpilasel oleks julgem laulda, toetades teda eriti just keerukamate hüpete laulmisel. Lugu õppisime esmalt noodist fraasi kaupa ning kui oli juba piisavalt tuttav, pöörasime rõhku aktiivsele artikulatsioonile ja heale diktsioonile. Samuti muutsime ära taktides 19 ja 21 ära sõnad vastavalt soe=sääl; poeg=jää, et lugu jääks eakohaseks.

2.3.3. “Leib jahtub”

“Leib jahtub” on Tõnis Mägi poolt kuulsaks lauldud lugu, mille viisi lõi Andres Valkonen ja sõnade autoriks on Leelo Tungal. Andres Valkonen on tuntud filmimuusika ja laulude autorina ning tema loomingut on kõlanud ka mitmel laulupeol (EMIK 2018).

Lugu esitas 10-aastane Kristel, kellega tutvusime sügisel esmakordselt. Laul on 4/4 taktimõõdus ja kandsime selle ette terve tooni võrra madalamalt ehk F-duuris võrreldes originaalnoodiga (Lisa 4), et õpilasel kõrgeid noote mugavam oleks võtta. Diapasooniks on c1-c2 ja tempo 90. Soovitasin lugu õpilasele ise ning kuna tekstis on palju vanemaid sõnu, siis esmalt tegime pikalt tööd just tekstist arusaamisega ning siis jätkasime õppimist koos viisiga fraasi kaupa. Laul on üsna keerukas, aga õpilasele see meeldis, mis on minu meelest peamine.

2.3.4. “Süte peal sulanud jää”

Ott Leplandi laulu “Süte peal sulanud jää” kandis ette 15-aastane Emily, keda juhendan teist hooaega järjest. Ott Lepland on laulja ja helilooja, kes on õppinud pop-džässlaulu ja klaverit (Full House Agency *s.a.*). Lepland on võitnud võistluse “Eesti otsib superstaari” ning osalenud (*Ibid, s.a.*).

Õpilase enda valitud loo kandsime ette originaalhelistikus, G-duuris (Lisa 5). Lugu on 3/4 taktimõõdus ja tempo 95. Lugu õppisime kuulmise järgi ning seades lähtusime eelkõige emotsioonist koosmusitseerimisel. Diapasoon on lool e-b1, mis on veidi madal, aga neid noote aitasime kõlama kõnehäälega ning nii said kõrged noodid jõulisemalt särada. Proovisime läbi erinevaid helistikke, mugandades küll salmi ja siis refrääni, aga lõpuks tundsin, et originaalhelistik on siiski kõige mõjusam. Toetasin õpilast klaveril.

2.3.5. “Palve”

17-aastane Helina laulis Tõnis Mägi loo “Palve”, mille teksti autor on Villu Kangur. Noodikirjas on lugu A-duuris, kuid esitasime seda kõrgemalt C-duuris ning saatsin õpilast klaveril (Lisa 6). Õpilasega oleme laulnud teist hooaega, alguses keskendudes pigem trummi- ja elektrikitarrimängule. Laulu valis minu lõputöö plaane kuulates laulja ise. Lugu on 4/4 taktimõõdus ja tempo umbes 110. Diapasooniks on g-g1 ning esialgu mugava ulatusega loo tegid raskeks just meloodiale iseloomulikud hüpped. Kõige olulisemaks pidasime just laulu mõtte esiletoomist, püüdes teksti sisu kuulajateni tuua. Protsessi kõige aeganõudvamaks osaks sai ümberõppimine, sest lugu oli õpilasele varem tuttav ja sisse olid harjunud hüpete mugandused, mille paranduste kallal korralikult vaeva nägema pidime.

2.3.6. “Unemetsades”

13-aastane Reelika laulis Rein Rannapi loo “Unemetsades”, mille sõnad on loonud Ott Arder. Eesti Muusika Infokeskuse (EMIK) järgi on Rein Rannap helilooja, pianist ja improvisaator (2010). Rannap on loonud mitmeid erinevaid rokkbände, seal hulgas ka Ruja. Tema loomingust ei puudu klaverimuusika, koori- ja filmimuusika. (*Ibid*, 2010)

Koostöö sai alguse sellest sügisest. Laul on 4/4 taktimõõdus, aga *alla breve* ja tempo umbes 110. Noodis on lugu A-duuris (Lisa 7), aga kandsime selle ette mugavamaks esituseks G-duurist - diapaseon on f#-c2. Lugu on üsna laia ulatusega, aga õpilasele väga meeldis – nii saigi seade koos välja kujundada. Et lugu oleks eakohasem, muutsime ära 3. salmi sõna suudlused=paitused.

2.3.7. “Rahu”

Ruja loo “Rahu” esitas Elyse. Viisi autoriks on Rein Rannap ning sõnad on kirjutanud Urmas Alender. Lugu on 4/4 taktimõõdus ja saadan õpilast klaveril. Võrreldes originaalhelistikuga, tõime loo võrreldes noodikirjaga 2,5 tooni madalamale sobilikumasse helistikku ehk esitasime lugu A-duuris (Lisa 8). Lugu soovitasin õpilasele ise, sest tundsin, et laul oleks talle väga arendav ja toob esile ta tämbri. Protsess polnud lihtne ja oli hetki, kui laps tahtis alla anda, aga nägime palju vaeva kõrgete nootide kandvusega, et neid mugav laulda oleks. Diapaseon on e-b1 ja tempoks umbes 100.

2.3.8. “Sõpradele”

18-aastane Ketly laulis Mari Jürjensi loo “Sõpradele”. Ketlyga laulame kolmandat hooaega ning vahelduseks klaverisaadetega lugudele toetasin teda kitarril. Kandsime loo ette G-duuris ning diapaseon on lool e-d1 (Lisa 9). Lugu on 4/4 taktimõõdus ja tempo umbes 100.

Lugu soovitasin õpilasele ise ning õpetamisel pöörasin rõhku põhiliselt teksti hääldusele, et emakeel ilusti kõlaks ja loos sisalduvatele meloodiahüpetele, et need mugavalt sisse harjuksid ja hästi kõlaksid.

2.3.9. “Sinu hää”

Kava viimase loo kandis ette Emily, mille on kirjutanud Tõnis Mägi. Emily esitas seda juba talvisel salvestusel, sest sügisel esimest korda seda lugu minu soovitusena kuulates sai see kohe ta üheks lemmikuks. Kohendasime sellel poolaastal veel hääldust, harjutasime meloodiahüppeid ja tegime loo täielikult “enda omaks”. Toetudes klaviirile (Lisa 10) valmis lauljaga koostöös loost rahulik seade tempos 60, mille koos kujundasime. Loo jätsime samasse helistikku ehk C-duuri ja diapaseon on a-b1. Lugu on 4/4 taktimõõdus ning saatsin õpilast klaveril.

3. REFLEKSIOON

Kogu lõputöö protsess oli äärmiselt närvesööv, kuid samal ajal põnev. Olles juba kolm aastat tagasi välja mõelnud oma lõputöö kontseptsiooni, siis sellega seoses oli närvipinge veidi väiksem, kuid tulenevalt ärevast olukorrast maailmas Covid-19 pandeemia tõttu, tulid mõned muutused siiski viimasel hetkel, milleks ma sugugi valmis polnud. Siiski olen õnnelik, et olin järjepidev ja jäin oma visioonile kindlaks. Terve õppeaasta vältel, mil valmistasime õpilastega lõputööks laule ette, olin lastega tihtipeale ehk liigagi nõudlik, kuid seda ainult seetõttu, et soovisin vaid parimat saavutada ja kontserdi võimalikult edukalt sooritada. See suurendas sügisest alates juba pinget ja tööintensiivsust ning tagasi vaadates võin öelda, et kolme aasta lõikes oli praegune tööaasta just kõige edasiviivam nii mulle endale üldiselt kui ka lauljatele vokaaltehnilise arengu mõttes.

Videokontserdi salvestuspäev oli väga õpetlik. Kui lapsed olid muidu harjunud publiku ees esinema, siis nüüd oli olukord teine. Veidi leevendas pinget ehk talvise kontserdi salvestamine, mis erines küll nii palju, et protsessis ei osalenud me õpilasega kahekesi, vaid kaasatud oli ka helitehnik. Üritades õpilaste lavanärvi vähendada, palusin mõelda tavalisele laulutunnile ja eelkõige esitatava loo sõnumile. Ülesanne oli laulda nii, nagu harjutanud oleme.

Minu arvates said lapsed said sellises olukorras üsna hästi hakkama. Mind üllatasid eranditult kõik, lindistusprotsess läks üldiselt kiiresti ja asi toimis. Kõige suuremaks takistuseks oli see, et õpilased pidid esitatavaid laule ise tutvustama - leidma julguse, et rääkida siiralt, kas ja milles nad enda arvates arenenud on. Paaril tuli see välja täiesti loomulikult, kuid enamikega pidin siiski vaeva nägema, et sõnad suust tuleks.

Laulude esitamisel tegi lavanärv igal lauljaga oma töö - kellel rohkem, kellel vähem. Nagu ka tundides – iga uue ülesande andmisel kippus tihti eelmine kaduma, olnud selleks siis keerulisemate meloodiakäikude lihtsustamiseks toe kasutamine või läbi mikrofoni teksti selge ja esialgu ebaloomulikuna tunduda võiv artikuleerimine. Siiski andsid õpilased endast tol hetkel parima ja ma olen siiski nende üle väga uhke.

Loov-praktilise lõputöö kontserdiks vormimine tiris mind mugavustsoonist välja, sest pidin edukaks läbiviimiseks terve protsessi algusest lõpuni peas läbi mõtlema ja enne lõpptulemuse lindistamist ka läbi katsetama. Olles salvestuspäeval ise väga ärevil, sest muretsesin lisaks õpilaste esitustele muidugi ka enda saatepartiide õnnestumise pärast – iga eksimus võib mõjutada ka õpilase esitust, proovisin ennast lastele näidata siiski enesekindlalt. Nii mõnegagi läks esinemisele heaks häälestumiseks 10-15 minutit, sest pinge oli nii suur. Samuti kui pärast salvestamist õpilase arvates laul nii hästi ei õnnestunud, kui ta soovis, püüdsin anda võimalikult positiivset tagasisidet, rõhutades protsessis osalemise tähtsust, mis on oluline eelkõige vokaalsele arenemisele. Samuti toonitasin, et tänu sellisele “esinemise” lindistamisele on võimalik esitusi põhjalikumalt analüüsida ja uusi eesmärgi seada – nii arene me veel rohkem ja järgmine kord oleme sellevõrra juba tugevamad!

Klaveri- ja kitarrisaadete õnnestumisega jäin ma üsna rahule. Muidugi närv tegi ka minu puhul oma töö ja kõik ei tulnud päris nii välja, nagu harjutades, kuid salvestamise protsessis ei mõelnud ma enam ideaalsete saadete ettekandele, vaid viisin ennast laulva lapse rolli, et eelkõige oleks temal kindlam ja julgem laulda. Keskendudes videokontserdi kuulamisel saatepartiidele, kuulsin mitmeid tempokõikumisi ning esines ebalusi ka dünaamikas ja lauluosade karakterite vahetamisel. See jällegi õpetab, kui oluline on ennast salvestada, kas siis lauldes või pilli mängides, sest nii näeb kohe kitsaskohad ära ning millega peaks rohkem tööd tegema. Salvestanud olen ennast järjest rohkem ning kindlasti jätkan selle tegemist, aga üldkokkuvõttes olen enda tehtu üle õnnelik.

Õpetaja roll on mulle õpetanud väga palju ka üldiselt eeskujuks olemist ja mõistan, et minu “töö” ei seisne ainult laulmise õpetamisel, vaid ka laste mõtte- ja tundemaailma kujundamisel.

KOKKUVÕTE

Loov-praktilise lõputöö kirjaliku osa eesmärk oli anda ülevaade enda muusikahariduse taustast ja videokontserdi protsessist - alustades Muuvi Stuudio lauluringi kirjeldamisest ja repertuaari valimisest, lõpetades kontserdi planeerimise ja läbiviimisega ning refleksiooniga.

Kontserdi salvestasime õpilastega 16. mail kogu päeva vältel. Selle ettevalmistamisel õppisin väga palju just olukordi ümber planeerima, sest pandeemiast tulenevate reeglite ja murede tõttu muutus nii kontserdi kontseptsioon kui ka reaalsete laulutundide arv, sest virtuaaltunnid pidurdasid protsessi.

Lõputöö esimeses peatükis andsin ülevaate oma õpikogemusest. Teises peatükis rääkisin lähemalt protsessist - kirjeldades Muuvi Stuudio lauluringi ja lähemalt kontserdiks ettevalmistumist. Seejärel tuli juttu videokontserdi kontseptsioonist ja ettevalmistusest. Peatüki lõpetas kontserdil kõlanud repertuaari analüüs. Kolmandas peatükis kajastus minu refleksioon. Kirjaliku osa lõpetas kokkuvõte eesti ja inglise keeles, kasutatud allikad ja lisadena kontserdil kõlanud laulude noodid skanneeritult.

Olen õnnelik, et vaatamata olukorrale tekkis siiski võimalus lastega salvestamiseks. Olles videopildis küll ainult juhendaja ja saatja, täitsin samal ajal veel ka salvestaja rolli, kontrollides õpilase ja saatepilli balanssi, videopilti ja üldiselt tehnika toimimist. Läbi konkreetse plaani ja ettevalmistusega läks kõik edukalt.

Tänan oma loov-praktilise lõputöö juhendajat Hedi-Kai Paid, motiveerivaid ja töökaid lauluõpilasi ning lõputöö videokontserdi salvestamise paika - Muuvi Stuudiot.

KASUTATUD ALLIKAD

Baldy, C. 2010. *The Student Voice. An Introduction To Developing The Singing Voice.* Scotland: Dunedin Academic Press Ltd.

EMIK. 2010/2018. Rein Rannapi ja Andres Valkonen biograafia. <https://www.emic.ee/>, (18.05.2021).

Full House Agency. s.a. Ott Leplandi biograafia. <https://www.fullhouseagency.com/artistid/ott-lepland/>, (18.05.2021).

HARNO. 2014. *Gümnaasiumi muusika õppe- ja kasvatusesmärgid ja õppesisu.* <https://oppekava.ee/gumnaasiumiharidus/kunstiained/muusika/>, (25.12.2020).

HARNO. 2014. *Põhikooli muusika õppe- ja kasvatusesmärgid ja õppesisu.* <https://oppekava.ee/pohiharidus/kunstiained/muusika/>, (25.12.2020).

Härma, K. Sepp, A. 2014. *Muusikalised tegevused üldhariduskoolis. Laulmine.* Muusikaõpetuse didaktika valik artikleid. Tallinn: Print Best OÜ

Jõgi, A. 2019. *Inimesed ei teagi, mis emes see Tõnis Mägi nüüd on.* <https://tartu.postimees.ee/6799071/inimesed-ei-teagi-mis-mees-see-tonis-magi-nuud-on>, (18.05.2021).

Järve, M. 2020. *Valgebalanss ja produktsioon ehk kus noori, seal muusikat.* <https://www.postimees.ee/7052789/valgebalanss-ja-produktsioon-ehk-kus-noori-seal-muusikat>, (04.05.2021).

Kaldoja, K. 2017. *Galerii: Hitimeister Sven Lõhmus tähistab 45. sünnipäeva.* <https://menu.err.ee/607222/galerii-hitimeister-sven-lohmus-tahistab-45-sunnipaeva>, (18.05.2021).

Muldma, M. 2007. *Muusikaõpetus esimeses ja teises kooliastmes. Õppimine ja õpetamine esimeses ja teises kooliastmes.* Tartu: Ecoprint AS.

MusicBrainz. 2018. *Tõnis Mägi.* <https://musicbrainz.org/artist/a142f117-5c85-45da-90ca-ba5845f994ab>, (18.05.2021).

Mägi, T. 2010. Tõnis Mägi Noodiraamat. Tartu: AS Kirjastus Elmatar.

Pai, H-K. 2019. Laulu õpetamise etapid. [Käsitirjaline loengukonspekt]. Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia.

Philips, K. H. 2014. *Teaching Kids to Sing: Chapter 5.*

https://kierstinberry.weebly.com/uploads/2/3/5/7/23578624/tkts_ch_5.pdf, (15.01.2021).

Päts, R. 1989; 2010. *Muusikaline kasvatus üldhariduskoolis.* Tallinn: Kirjastus Koolibri.

Williams, J. 2013. *Teaching Singing to Children and Young Adults.* Braunton: Compton Publishing. <https://www.jenevorawilliams.com/wp-content/uploads/2012/11/Inside-the-book.pdf>, (27.02.2021).

LISAD

Lisa 1. Blankett lapsevanematele õpilaste filmimise loa taotlemiseks

Nõusolek Muuvi Stuudio lauluringis osaleva lapse filmimiseks Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia loov-praktilise lõputöö jaoks

Käesolevaga annan loa minu lapse/nimi/ esituse filmimiseks, nime avaldamiseks ja video jagamiseks TÜ VKA loov-praktilise lõputöö juhendaja ning komisjoniliikmetega. Esitus laetakse üles *Youtube*'i keskkonda ja seda saavad vaadata vaid lõputöö komisjoniliikmed, juhendaja ning laulmisõpetaja Mariah-Theresa Turbel.

Isikuandmete töötlemise eest vastutav töötleja on Mariah-Theresa Turbel (telefon 56146141, e-post: mariahteresaa@gmail.com).

Annan nõusoleku

☐ õpilase nime avalikustamiseks

☐ õpilase filmimiseks

☐ filmimise tulemusel õpilase lauluvideo jagamist lõputöö juhendaja ja kaitsmiskomisjoni liikmetega Youtube'i keskkonnas.

Kuupäev

Lapsevanema nimi ja allkiri

Lisa 2. Sven Lõhmus "Muusa" noot

2. Ning hämaras toomepuu lumena valem
on sinule hõiskavaid ööbikuid täis.
Miks muidu su huuled ja õhetav pale
nii õunapuuõiele sarnane näib!
Oh keeruta ...

3. Oi, Saaremaa niitude kastused süled,
öövaikuses lauludest helisev nurm!
On pilvede helendav taevas su üle
kui kirgliku suudluse esmane hurm!
Oh, keeruta...

4. Just sellisel heinamaal peamegi pidu,
kus hämarik koidule ulatab käe.
On kõikide mõtteid ja toiminguid siduv
see tööde- ja rõõmudeküllane päev.
Oh, keeruta, kudruta kavalat juttu,
kuldtärniga nooruke sõjamees sa!
;: Me ööd on nii valged ja kuluvad ruttu,
et linalakkneidu sa pütida ei saa. ;:

Muusa

Viis ja sõnad Sven Lõhmus

Em *Dm*

1. Sul on o - ma laul, kan - nab sind täh - te de poo-
2. Lii - gu - ta ja loo, kir - ju - ta *Em Dm* ja suu-

le. Kuu - lad kla - pid peas,
da sa - jan - di - te *C Bb* tolme

tun - ned ta viim - seid - ki noo - te.
uu - eks maa - il - maks muu - ta.

G F Bm Am Em Dm Bm Am C Bb

Kõi - ges on töö, kõi - ges on vaev, si - nus on võim

ja si-nus on naer. See ol - la võib Muu-sa, kes
 lau - le võib luu - a, ja täh - te - de poo - le ta
 näi - tab sul - le teed. Kui müü - ti - de loo - ja on
 al - ga - ja õnn ka, las vae-ne kunst-nik tant - sib pil - ve-del.
 Kui Muu-sa puu - du-tus tal haa - rab käest.
 käest. See ol-la võib Muu - sa, kes lau-le võib luu - a teel
 täh - te-de poo - le. On õi - ge aeg min - na, tead
 soo - vi-de hin - da teel täh - te-de poo - le. See

G F Bm Am B A % Refr. Em Dm C B_b
 G F Bm Am Em Dm C B_b
 Am Gm B A Em Dm C B_b
 G F Bm Am C B_b D C
 Em Dm Bm Am C B_b D C 1. Em Fine
 2. Em C/E B_b/D D/F# C/E
 Em Dm/F Bm/F# G/E A B_b/D
 D/F# C/E Em/G Am/F %

Lisa 3. Tõnis Mägi "Laul Timmille" noot

Laul Timmille

Andres Noormets

M-7

20

D A/D G/D A/D D A/D G/D A/D G M9

D A/D G/D A/D D A/D G/D A/D

1. Päev on külm mu näol — ja ma lä-hen siit, —

D A/D G/D A/D D A/D G/D A/D

ka-tab kin - ni tee — ho-ri-son-di triip. —

15 B m G(add9)

Õh-tul vih-ma toob loo-juv kuu — al - la lin - na kus hä-mar - dub — val-gus

19 A 7sus4 A7 D C#°

soe, hü - vas - ti poeg. *taa*

23 B m G(add9)

Mul on aeg ja ma lä - hen siit, — kuid me va - he - le sa - la - niit — siis - ki

A 7sus4 A 7 D A B m7 A

jääb, ta - al - les jääb.

D A B m7 A D A B m7 A

2. Tun-ne ä - ra tuul, _____ mil-les tu-len taas, _____

3. Või-da ä - ra kõik, _____ mi-da vői-ta saab, _____

D A B m7 A D A B m7 A

mil-le so - si - nais _____ jään sind val-va - ma. _____

sel-le kau-du väe _____ en - das a - vas - tad. _____

39 B m G(add9)

Lä - bi läi - ki - va me - re - vee, — ü - le puu - de ja ka - tus - te — on üks
 Sa - la - sõ - nu - mi ki - vi all, — mõ - nel ak - nal või vä - ra - val, — lae - ka

43 A 7sus4 A7 D C#°

silm - - - - - jäl - gi - mas sind.
 sees o - o - tel veel.

47 B m G(add9)

Ja üks hää l - bi tae - vas - te — u - nis - tus - te ja u - ne - de — sul - le
 E - lu on ai - nult ka - rus - sell, — siis võd sõi - ta, kui kõ - lab kell, — o - led

A 7sus4 A7 Φ D

siis sō - nu - mi viib.
prij jää hü - vas - ti... Φ

F#m7 G(add9)

Üks ing - li - tiib — ta ka - tab ja kait - seb sind, —

GM9 D A/D Bm7/D A/D

kui seis - ma sa — rän - nul ei jää. —

63 F#m7 G(add9)

Ja tea, et õnn — võib len-na - ta na - gu lind —

63

67 GM9 A sus4 A

si-nu teelt, — kui la-sed ta käest. —

67

71 D A Bm7 A D A Bm7 A D

The musical score is written for a vocal line and a piano accompaniment. The key signature has two sharps (F# and C#), and the time signature is 4/4. The lyrics are in Estonian. Measure 63 features a triplet of eighth notes in the vocal line, with a piano accompaniment consisting of chords and moving lines. Measure 67 continues the vocal melody with a piano accompaniment that includes a rising scale in the right hand. Measure 71 is a repeat of a musical phrase with a piano accompaniment featuring a steady eighth-note bass line and chords in the right hand.

Lisa 4. Andres Valkonen "Leib jahtub" noot

LEIB JAHTUB

L. Tungal

A. Valkonen

5 Gm/C C Bb/C C

5 G-7/C C Bb/C C

1. Ak - na all must met-sa -äär. Ak - na peal kol - tub ku -väär.
 2. Ak - nad täis lil - le - list jääb. Mis sa sealt vaa - tad või näed?

9 G-7/C C Bb/C C

Mi-da on maa - il - mas uut? Kii - rus ei kii - rus, ei muud.
 Tu - le - ma kee - gi kord peab. Kui ta veel teed sii - a teab...

13 Bb F/A Bb

Lap - sed taas tul - la ei saa, lü - hi - ke aeg, pikk on
 Lin - nas on si - le - daid teid. On seal ka ma - gu - sam

16 F Bb Dm/A Gm

maa. Kum - mu - til pil - did reas, õ - le - lill nen - de seas,
 leib. Kui - das seal en - daks saad, juu - red on sul kesk maad,

19 1. C 2. C C7

kuld - juuk - sed peas. memm ja su taat, memm ja su taat.

25 F C Bb F/A Bb Dm/A

Val - gel lau - al rä - ti - ku all pa - lav leib. ma - dal on uk - se - piit,

30 Gm /A Bb F F C

lap - sed on läi - nud siit, leib jah - tub oo - da - tes neid. Kõr - ge tae - vas,

35 Bb F Bb Dm/A

ma - da - lad suit - su - nud laed, tre - pil on val - get lund,

38 Gm /A Bb F

puud on täis kar - get und, oo - ta - mist tik - su - mas aeg.

Copyright © M-T

Lisa 5. Ott Lepland "Süte peal sulanud jää" sõnad akordimärkidega

Ott Lepland - Süte peal sulanud jää

Täna selge on see mul,
miks planeet teeb tiire -
talle meeldib päike,
nagu minule sa. (just nii)

On sinuta pime
ja ma teeks mida iganes,
et käes sind hoida saaks,
nii et leek mind kõrvetab,
armastus põletab.

Ma tean, kuni südames kõrged leegid,
ohvrituld minuga teed.

Ma tean, iluba minul olla kas või ainult,
süte peal sulanud jää.

Ma tean, kuni südames kõrged leegid,
ohvrituld minuga teed.

Süte peal sulanud jää, tahan olla ma.

Veel ei mõistnud eile,
kuidas nõnda mõelda saab.
Kuid nüüd on teada see,
üheskoos me põleme,
ei selle vastu saa, ei selle vastu saa.

Ma tean, kuni südames kõrged leegid,
ohvrituld minuga teed.

Ma tean, iluba minul olla kas või ainult,
süte peal sulanud jää.

Ma tean, kuni südames kõrged leegid,
ohvrituld minuga teed.

Süte peal sulanud jää, tahan olla ma.

Meie stihiad on loodud
tõmbes teineteise poole.
Ainult see mu soov on võita kõik,
mis armastusele.

Ma tean, kuni südames kõrged leegid,
ohvrituld minuga teed.

Ma tean, iluba minul olla kas või ainult,
süte peal sulanud jää.

Ma tean, kuni südames kõrged leegid,
ohvrituld minuga teed.

Süte peal sulanud jää, tahan olla ma.

x2

Emily (M-T)

X

Salm

G / B C

G / B C

Em D C

Am G C

Ref Em C G D
— n E / B C

Br C D Bm Em
C D Bm C D

Em

Lõpp

C G

Lisa 6. Tõnis Mägi "Palve" noot

Heina (M-T) **Palve** *Helistik → C* *v.3*

Villu Kangur

♩ = 70

A E7/B A/C# D(add9) D A E D A

5 A E7/B A/C# D A F#m

Loo - ja, hoi - a Maar - jamaad ja an-des-ta mei - le me

8 E 3 D/E A E7/B A/C# D

vead. Loo - ja, kait - se Ees - ti-maad,

• kellest! lõpuks

Handwritten musical score for "Palve" (Prayer), featuring a vocal line and piano accompaniment in E major (three sharps).

Measures 11-13:

- Chords: A, E, D, A, A, E7/B
- Vocal: peod sel-leks pal - veks nüüd sean. Loo - ja, hoi - a

Measures 14-16:

- Chords: A/C#, D, A, F#m, E, D/E
- Vocal: hii - e-puid, sest lad - vad neil län - gu on maas, —

Measures 17-19:

- Chords: A, E7/B, A/C#, D, A, E
- Vocal: Loo - ja, kait - se ko-du - tuid, — kord ehk nad-
neil ehk tu - le-vad

Palve

Handwritten chords: F, C, Am, E7/A♭, Am, F♯m, C♯7/F, F♯m, E, G, A, F♯m, E7/A♭, C♯7/F, F♯m, Am, E, G, D/E, F/G.

20 taas. Kir-jas on ae - ga-de raa-ma-tus: —

23 õnd-sad on need, kes ei näe. Us-ku-des, et see on

26 saa-ma-tus, — kui kee - - gi läeb.

Handwritten guitar chords above the staff:

29 C G7/D C/E F C Am G F/G
A E7/B A/C# D A F#m E 3 D/E

Loon ja hoi-an Maar-ja-maad. Loon ja loo-dan sest tean, —

33 C G7/D C/E F C G F A C
A E7/B A/C# D A E D A

mil-leks need lad-vad on kaar-ja-mad, kui peod sel-leks pal-veks ma sean, et

37 C G7/D C/E F#m D A E D A
A E7/B A/C# D(add9) D A E D A

Loo - ja hoiaks Maar-ja-maad.

Lisa 7. Rein Rannap "Unemetsades" noot

UNEMETSADES

Ott Arder

Rein Rannap
sdn Aarne Saluveer

1. U-nu-ne-nud u-nis-tu-sed e-lus-tu-vad u-nes,
2. U-nu-ne-nud u-nis-tu-sed e-lus-tu-vad u-nes,
3. U-nu-ne-vad u-nis-tu-sed, u-nu-ne-vad u-ned,

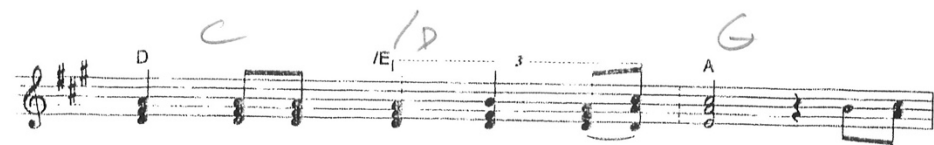
u-ni-tu-leb ük-sin-da ja il-ma
puh-ke-vad nii ma-he-dad ja lah-ked
jää-vad ai-nult ar-gi-päe-vad, jää-vad

kä-ra-ta. A-la-ti ma loo-dan, siis kui
vai-gu-sed. Sä-de-lus, mis pei-dab end veel
püüd-lu-sed. O-me-ti on meel-div va-hel

vaik-selt sil-mad su-len, et mind
sa-da-ma-ta lu-mes, so-sis-
mõel-da kau-nist u-nest, mil-lest

võõ-rad en-ne-ae-gu eal-ei ä-ra-ta.
tab, et oo-ta-vad meid uu-ed ai-gu-sed.
ä-ra-ta-da võiks vaid õr-nad suud-lu-sed.

U-ne-met-sa-des lau-la-vad lil-led, u-ne
U-ne-met-sa-des kõik-al-les oo-tab, kee-gi

met - sa - des lend - led kui lind. U - ne -
oo tab seal meid i - ga tund. U - ne -

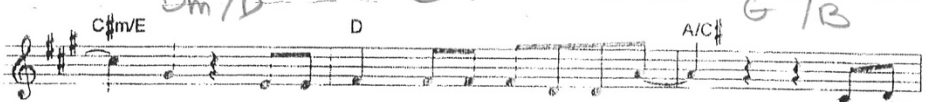
met - sa - des lau - la - vad lil - led, mä - hib
met - sa - des a - la - ti loo - ta või - me

vi - ker - kaar en - das - se sind. U - ne - (ra - hu) - list ro - he - list und. Fine

U - ne - met - sa - de võ - lu - peeg-

lis ai - na ui - nub ja u - ne - ieb pilk ja lan -

geb ja lan - ge - ma jääb - ki üks pi - sar kui kas - te - tilk.

Lisa 8. Rein Rannap "Rahu" noot

RAHU

U. Alender

41. - 8va **R. Rannap**

Val kusse, val gusse, puhtusse minna suu - dan, kui

ületan en - da. Si nusse usun kui kindlasse lin - na,

ä - ra siis mi ne ma len - da. Kõik, mi da

turnen pean vei - ki ma maha. Si no...

si na vaid vei - ku - ses ka - ja - da.

ra - hen ja ta - hen

niitid taevaste ta - he,

kiitlap siis seda on va - ja.

19

Ta - hen ja ta - hen niitid

taevaste ta - he, (ja) selleks mul sind ki on,

selleks mul sind - ki on va - ja!

mul on su i - lu va - ja, mul on su

e - lu va - ja, mul on su hin - ge va - ja, si nu

i - lu va - ja, si nu ra - hu va - ja mul on

Em7 dim. A D DM7

20

Lisa 9. Mari Jürjens "Sõpradele" sõnad akordimärkidega

Mari Pokinen - Sõpradele

Sõbrad tulge ja istume maha,
mul on vein ja ilmatum aeg
sellel hetkel just teiega tahan
olla koos ja teha üks naer

Salm

C F Am G

C F Am G C :||

Leidkem aega, et kohale tulla
Pole tarvis teil pruukida suud
võime lihtsalt üksteise jaoks olla
Kui on öö, näiteks vaatame kuud

Ref

F Dm C

F Dm Bb G

C

Ref. Sest nüüd ma tean, et iga päev
võin käe teil anda ma
Sest te olete siin, olete siin ja mina olen ka
Ja mina olen ka

Mul on alati olnud üks komme:
igatseda, kui ma teid ei näe
Ja kui mitte täna, siis homme
küsin kindlalt, et kuidas teil läeb

Olen teie jaoks siis, kui on vaja
Ja kui pole, olen ikkagi
Mul on kaks kätt, olen kallistaja
Ja mu laul kõlab lõpuni

Ref. Sest nüüd ma tean, et iga päev
võin käe teil anda ma
Sest te olete siin, olete siin ja mina teie ka

Ref. Ja nüüd ma tean, et iga päev
võime kokku kuuluda
Teil on mulle käsi, mulle käsi ja minul teile ka
Ja minul teile ka

Lisa 10. Tõnis Mägi "Sinu hääl" noot

Sinu hääl

Tõnis Mägi

M-7

♩ = 100

CM9 Ab(add9) CM9 Am9 Dm7 G11 G

8 C G/C G/A Am7 Dm G11 G

8 Ter-vitan Sind, kas kuu - led, — on seal hom-mik või on õh-tused tuu - led,

12 C G/C G/AA m7 Dm G11 G

12 kui-das on il-mad? Kuu-mad! — Meil siin sa-jab, meil siin val-mi-vad õu - nad. —

16 *A m* *A m M7* *A m7* *D(add9) D*

Sul` mõt-tes soo-vin — head, — — — — — veel jäänud mõ-ned — read, — — — — —

20 *F(add9)* *A m(add9)* *D m7* *G 11* *G* *C* *G/ C*

ma võiksin käi-a kasvõi möö-da vett — miks nii raske Sull-e on öel - da, et... öekla, et Sinust — ma

25 *G/ A* *A m7* *D m7* *G 11* *E m7* *A m7* *D m7* *G 11* *C*

hoo-lin — kui-das Su hääl Si-nu hääl mind nii õn-ne-li-kuks teeb...

SUMMARY

The topic of the creative-practical dissertation is “The Beauty of Native Language”.

The aim of the written part of the creative-practical thesis was to give an overview of the background of my music education and the video concert process - starting with the description of Muuvi Studio's singing lessons and choosing the repertoire, continuing with planning the concert and ending with reflection.

The concert was recorded on May 16 throughout the day. In preparation for it, I learned a lot to re-plan situations, because due to the rules and because of the pandemic, both the concept of the concert and singing lessons changed and virtual lessons slowed down the process.

In the first chapter of the dissertation I gave an overview of my learning experience. In the second chapter, I talked more about the process - I described the Muuvi Studio's singing lessons and the preparation for the concert. Then I talked more about the concept of the video concert and its preparation. The chapter concludes with an analysis of the repertoire played at the concert. The third part was all about the reflection and the last part concludes a summary in Estonian and English, the sources used and the scores of the songs what performed at the concert.

I am happy that despite the situation, there was still an opportunity to record with the children. Not being only in the role of teacher, at the same time I also recorded, checked the balance of the student and the instrument, and controlled the video image and the operation of the technique in general. I am happy with the result because I prepared well.

I would like to thank my creative-practical thesis supervisor Hedi-Kai Pai, really motivating and hard-working singers and Muuvi Studio.

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Mariah-Theresa Turbel (sünnikuupäev: 14.07.1997),

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose “Emakeele võlu”, mille juhendaja on Hedi-Kai Pai, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Mariah-Theresa Turbel

20.05.2021